

Τράπεζα Θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_15075

37ο
ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:
(μονάδες 10)

1. Τα συντάγματα των νεότερων δημοκρατιών που έχουν ψηφιστεί από την πλειοψηφία των αντιπροσώπων του λαού θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελούν ένα είδος πραγματικής συμφωνίας μεταξύ αρχόντων και αρχομένων.

1. Λάθος.

2. Αντικείμενο της μεταφυσικής είναι η εξέταση της βαθύτερης υφής της πραγματικότητας.

2. Σωστό.

3. Οι κρίσεις μας για το τι είναι ωραίο ή αισθητικά αξιόλογο δεν διαφέρουν ουσιαστικά από εποχή σε εποχή, από κοινωνία σε κοινωνία και τελικά από άνθρωπο σε άνθρωπο.

3. Λάθος.

4. Η αριστοτελική λογική ασχολείται κατά κύριο λόγο με τη μελέτη μιας συγκεκριμένης μορφής επιχειρημάτων, των συλλογισμών.

4. Σωστό.

5. Βάθος μιας έννοιας καλούμε το σύνολο των ομοειδών αντικειμένων που υπάγονται σε αυτή την έννοια.

5. Λάθος.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: εμπειρισμός, φυσικαλισμός (θεωρία ταυτότητας), κατηγορική προσταγή.

(μονάδες 15)

Εμπειρισμός = γνωσιολογική θεωρία σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχει ουσιώδης α priori γνώση του κόσμου. Όλη η γνώση μας για την πραγματικότητα προέρχεται από την εμπειρία και παρέχεται μέσω των αισθήσεων.

Φυσικαλισμός ή θεωρία ταυτότητας = κάθε νοητικό συμβάν ταυτίζεται απόλυτα με ένα φυσικό συμβάν, το οποίο οι φυσικές επιστήμες, και ειδικότερα η νευροφυσιολογία, μπορούν να εντοπίσουν στον εγκέφαλό μας.

Κατηγορική προσταγή = βασική αρχή της καντιανής ηθικής. Σύμφωνα με αυτήν, το υποκείμενο της πράξης πρέπει να πράττει έτσι, ώστε να μπορεί να θέλει ο γνώμονας της πράξης του να χρησιμεύσει ως καθολικός νόμος και να μεταχειρίζεται την ανθρωπότητα στο πρόσωπό του και στο πρόσωπο των άλλων πάντοτε ως (αυτό-)σκοπό και ποτέ μόνο ως μέσο.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Για την αρχαιοελληνική σκέψη, η φιλοσοφία είναι - μεταξύ άλλων - και «τέχνη του βίου». Να εξηγήσετε με συντομία τι σημαίνει η φράση.

(μονάδες 12)

Για την αρχαιοελληνική σκέψη, η φιλοσοφία είναι η τέχνη του βίου. Γιατί η φιλοσοφία, πέρα από την ανάλυση εννοιών, την αιτιολόγηση πεποιθήσεων και την επεξεργασία μιας συνολικής θεώρησης του κόσμου και του ανθρώπου, έχει σκοπό να μας υποδείξει αρχές και αξίες που θα ρυθμίσουν και θα νοηματοδοτήσουν τη ζωή μας. Με λίγα λόγια, η φιλοσοφία έχει και πρακτικούς στόχους, αφού πρέπει να καθοδηγεί και τις πράξεις μας. Το πώς πρέπει δηλαδή να ζούμε ως άτομα, για να ζούμε καλά, το πώς να συμπεριφερόμαστε ο ένας στον άλλον, το πώς πρέπει να πράττουμε, για να πράττουμε σωστά, το πώς να οργανώνουμε την κοινωνία και τους πολιτικούς θεσμούς.

2β. Ποιοι κίνδυνοι απορρέουν από την επανεμφάνιση φασιστικών ιδεολογιών στην εποχή μας;

(μονάδες 13)

Η φασιστική ιδεολογία προβάλλει την κοινωνία και, κυρίως το κράτος, ως ένα ζωντανό οργανισμό με ιδιαίτερα φυλετικά ή εθνοπολιτισμικά γνωρίσματα. Αυτά τα γνωρίσματα πρέπει οπωσδήποτε να διαφυλαχθούν και να αναδειχθούν σε αξίες, οι οποίες θεωρούνται πολύ σημαντικότερες από τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα οποία χαρακτηρίζονται ως τεχνητά και απρόσωπα. Ο ρατσισμός και οι εθνικιστικές αντιλήψεις συνιστούν χαρακτηριστικές εκφάνσεις της φασιστικής ιδεολογίας. Τα κριτήρια είναι κυρίως ιστορικά, φυλετικά και αισθητικά. Επομένως, η επανεμφάνιση φασιστικών ιδεολογιών στην εποχή μας θα προκαλούσε την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θα χανόταν το δημοκρατικό ιδεώδες της λαϊκής κυριαρχίας και της ισότιμης συμμετοχής των πολιτών στη διακυβέρνηση του κράτους. Η βούληση της πλειοψηφίας, η ελευθερία έκφρασης, ο ισότιμος σεβασμός των βασικών ατομικών δικαιωμάτων, η διάκριση των εξουσιών, η ισοπολιτεία και η ισονομία χάνονται. Ο διάλογος απουσιάζει και η εξουσία χαρακτηρίζεται από απολυτότητα, αυταρχικότητα,

αυθαιρεσία και τρομοκρατία. Από τη στιγμή που καταπατάται η ελευθερία, το μεγαλύτερο αγαθό των ανθρώπων, σε όλα της τα επίπεδα, μια κοινωνία είναι καταδικασμένη στο σκοτάδι και την παρακμή, αφού η ελευθερία αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόοδο και την εξέλιξη του ανθρώπου. Αναντίρρητα, λοιπόν, οι κίνδυνοι που απορρέουν από την επανεμφάνιση φασιστικών ιδεολογιών είναι τεράστιοι, ακόμα περισσότερο για την εποχή μας, αν σκεφτούμε ότι η ανθρωπότητα έχει γνωρίσει το φασισμό και τα αποτελέσματά του κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου